

Riksbankens finansmarknadsstatistik FMR 2005 FM5001

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	3
A.1 Ämnesområde	3
A.2 Statistikområde	3
A.3 SOS-klassificering	3
A.4 Statistikansvarig	3
A.5 Statistikproducent	3
A.6 Uppgiftsskyldighet	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	4
A.8 Gallringsföreskrifter	4
A.9 Internationell reglering	4
9.1 EU-reglering	4
9.2 Övrig internationell reglering	5
A.10 Syfte och historik	5
A.11 Statistik användning	6
A.12 Uppläggning och genomförande	7
A.13 Internationell rapportering	8
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	8
B Kvalitetsdeklaration	8
B.0 Inledning	8
B.1 Innehåll	9
1.1 Statistiska målstorheter	9
1.2 Fullständighet	13
B.2 Tillförlitlighet	13
2.1 Tillförlitlighet totalt	13
2.2 Osäkerhetskällor	14
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	15
B.3 Aktualitet	15
3.1 Frekvens	15
3.2 Framställningstid	15
3.3 Punktlighet	16
B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet	16

4.1	Jämförbarhet över tiden	16
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	18
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	18
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	18
5.1	Spridningsformer	18
5.2	Presentation	19
5.3	Dokumentation	19
5.4	Tillgång till primärmaterial	19
5.5	Upplysningstjänster	19

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Finansmarknad.

A.2 Statistikområde

Övrigt.

A.3 SOS-klassificering

Produkten ingår ej i Sveriges officiella statistik.

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:

Sveriges riksbank
Avdelningen för penningpolitik
103 37 STOCKHOLM

Postadress:

Besöksadress:

Kontaktperson:

Telefon:

Telefax:

E-post:

Brunkebergstorg 11

Maria Eriksson

08-787 00 00

08-21 05 31

fornamn.efternamn@riksbank.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation:

Statistiska centralbyrån
Enheten för finansmarknadsstatistik
Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
Karlavägen 100

Postadress:

Besöksadress:

Kontaktperson:

Telefon:

Gruppteleson Finansmarknadsstatistik:

Telefax:

E-post:

Grupp-E-post Finansmarknadsstatistik:

Christina Ekblom

08-506 940 00

08-506 942 40

08-661 52 61

fornamn.efternamn@scb.se

fmr@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt 6 kap. 9§ lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (Riksbanken).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

Statistiksekretessen regleras i 9 kap. 4§ sekretesslagen (1980:100) och innebär i huvuddrag att statistikuppgifter som kan hänföras till ett enskilt institut inte får lämnas ut. Enligt 14 kap. 4§ samma lag kan emellertid sekretess till skydd för den enskilde helt eller delvis efterges av den enskilde själv.

A.8 Gallringsföreskrifter

Riksbanken är ansvarig för arkivering enligt tillämpliga arkivbestämmelser. SCB förbereder för arkivering och överlämnar årligen till Riksbanken material som skall arkiveras. Grunddata och andra register bevaras digitalt och konverteras av SCB till det format som Riksarkivet fastställt. Ifyllda blanketter och annat primärmaterial som tillhör uppdraget skall på Riksbankens begäran gallras av SCB i enlighet med gällande arkivbestämmelser. Erfordras Riksarkivets tillstånd till gallringen skall detta inhämtas av Riksbanken. Publikationer och lämnade rapporter bevaras på papper och överlämnas till Riksbanken. Metod- och systemdokumentation bevaras enligt SCB:s rutiner. Diarieförda handlingar bevaras också enligt SCB:s rutiner.

Det innebär bl.a. att

- pappersblanketter kan gallras så fort data förts över till SCB:s datasystem för Riksbankens finansmarknadsstatistik (det s.k. FMR-systemet). Övrigt s.k. primärmaterial, dvs. gamla versioner av indata i FMR, ska sparas i FMR-systemet minst två år,
- senaste versionen av indata på institutnivå per period (s.k. grunddata) ska arkiveras digitalt av SCB och levereras till Riksbanken, som sparar det för ”all framtid”.

Därutöver har SCB i samråd med Riksbanken beslutat att

- standardiserade leveransvariabler/leveranser arkiveras digitalt och lämnas till Riksbanken, som sparar det för ”all framtid”.

Dessutom skall varje institut som lämnar uppgifter elektroniskt spara en undertecknad kopia av rapporten i läsbar form i minst två år efter utgången av den rapportperiod som uppgiften avser. Även kopior av rättelser och andra ändringar av lämnade uppgifter som institutet gör skall undertecknas och sparas i minst två år. Detta i enlighet med Riksbankens föreskrifter och allmänna råd RBFS 1997:5 och 2003:2.

A.9 Internationell reglering

9.1 EU-reglering

Finansmarknadsstatistik avseende monetära finansinstitut regleras av Council Regulation (EC) No 2533/98 of 23 November 1998 - concerning the collection of statistical information by the European Central Bank (ECB). Den specificeras mer noggrant i guideline ECB 2003/2 och i förordning om konsoliderade

balansräkningar för monetära finansinstitut ECB/2001/13. Statistik över räntesatser som tillämpas av monetära finansinstitut på inlåning och utlåning regleras i guideline ECB/2002/5 fram t.o.m. juni 2005, därefter i förordning ECB/2001/18.

9.2 Övrig internationell reglering

Rapport över Utländska Tillgångar och Skulder (RUTS) regleras i BIS Papers No 16 Guide to the international banking statistics (April 2003) och BIS Guidelines for the new consolidated banking statistics (Aug 2004).

Derivatstatistik regleras i Bank for International Settlements (BIS) "Guidelines for semi-annual OTC derivatives statistics" som BIS skickar ut inför varje statistikomgång.

Statistiken avseende Special Data Dissemination Standards (SDDS) regleras i International Monetary Funds (IMF) "Guide to the Special Data Dissemination Standard".

A.10 Syfte och historik

Riksbanken har sedan lång tid tillbaka tagit fram statistik över svenska monetära finansinstitut (MFI) och de finansiella marknaderna, s.k. finansmarknadsstatistik. Per mars 2003 tog SCB över insamling och produktion av finansmarknadsstatistiken på uppdrag av Riksbanken. Överflyttning av räntestatistiken skedde dock först per juni 2004. Uppgifterna samlas i huvudsak in månadsvis. Vissa uppgifter insamlas endast kvartals-, halvårs- eller årsvis.

Statistiken ger en bild av den övergripande strukturen av

- MFI:s tillgångar och skulder
- utvecklingen av penningmängd och kreditgivning (in- och utlåning)
- in- och utlåningsräntor
- värdepappersmarknaden
- land- och valutafördelning av utländska tillgångar och skulder
- OTC-derivat

Finansmarknadsstatistiken (balansstatistiken) har existerat under större delen av 1900-talet. Från juni 1977 t.o.m. december 1994 producerades den av SCB på uppdrag av Finansinspektionen (tidigare Bankinspektionen). Därefter övertogs produktionen av Riksbanken under perioden januari 1995 till februari 2003. Fr.o.m. juni 2004 ingår uppgifter om omvärderingar i balansstatistiken.

Uppgifter om bostadsinstitutens upplåning har samlats in av Riksbanken från 1989.

Uppgifter om certifikatprogram på den svenska marknaden har samlats in sedan december 1985, obligations- och förlagslåneemissioner sedan januari 1996.

Uppgifter om individuellt pensionssparande (RIPS) har samlats in sedan 1994 och regleras i Lag om individuellt pensionssparande (1993:931). RIPS är ett långsiktigt sparande med rätt till skatteavdrag.

Vissa tidsserier i rapportering av utländska tillgångar och skulder (RUTS) har samlats in från banker sedan 1978. Statistiken har under 80-talet utvecklats med uppdelningar på länder och valutor. Fr.o.m. juni 2005 utökas den konsoliderade rapporten med fördelning på slutlig risk. Landfördelningen struktureras om och rapporterade institut utökas till att omfatta samtliga MFI med betydande positioner mot utlandet.

Uppgifter till BIS derivatstatistik har samlats in sedan 1998. Per december 2004 utökas den med Credit Default Swaps (CDS) med nedbrytningar på rating, löptid och underliggande instrument.

Riksbankens tillgångar och skulder (ECB-BSI) samlas in och levereras till ECB fr.o.m. 2004.

Statistik över in- och utlåningsräntor (MIR) som Sveriges riksbank tidigare samlat in, läggs över på SCB fr.o.m. juni 2004. Per september 2005 genomgick statistiken en större förändring. Populationen utökades med ett statistisk urval av kommun- och företagsfinansierande institut samt finansbolag. Ett nytt rapportformulär togs fram och räntan mäts som överenskommen årlig ränta.

Uppgifter om icke monetära värdepappersbolags (OFI) tillgångar och skulder samlas in på uppdrag av Finansinspektionen och fr.o.m. 2004 levereras dessa till ECB.

Finansiella strukturindikatorer (SSI) levereras till ECB fr.o.m. 2004.

Tidigare hade kreditaktiebolag och finansbolag olika lagstiftningar, men fr.o.m. den 1 januari 1994 infördes lagen om kreditmarknadsbolag, vilken omfattar bolag som tidigare var kreditaktiebolag eller finansbolag. Den 1 juli 1997 ersattes denna av lagen om finansieringsverksamhet, varvid även ekonomiska föreningar gavs möjlighet att bedriva finansieringsverksamhet. Benämningen kreditmarknadsbolag ersattes härmed med kreditmarknadsföretag.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken har ett stort användningsområde och många användare. Statistiken utgör bl.a. ett viktigt underlag i finans- och nationalräkenskaperna. Riksbanken använder den för att följa utvecklingen på kapital-, valuta- och kreditmarknaderna. Europeiska Centralbanken (ECB) och Bank for International Settlements (BIS) är också stora användare av statistiken liksom forskare, journalister och studenter. Därutöver används statistiken av de rapporterade instituten själva för bl.a. marknadsanalyser.

A.12 Uppläggning och genomförande

Balans- och emissionsstatistik redovisas månadsvis. Statistiken bygger på uppgifter hämtade ur MFI-blanketten, som regleras av Riksbankens författningssamling RBFS 2003:2, emissionsrapporterna och upplåningsspecifikationen som regleras i RBFS 1997:5. MFI-blanketten lämnas in månadsvis av de institut som tillsammans har en balansomslutning som uppgår till minst 95 procent av de rapporteringsskyldiga institutens sammanlagda balansomslutning. De övriga instituten lämnar istället en statistikrapport för varje kvartal som SCB använder som underlag för imputering mellanliggande månader. Avgränsningen mellan 95 procent (månadsvis) och 5 procent (kvartalsvis) avgörs för varje kalenderår med hänsyn till förhållandena den 30 september närmast föregående år.

Fram t.o.m. juni 2005 samlas MIR in kvartalsvis från ett urval av större svensk-ägda banker och från samtliga bostadsinstitut. Fr.o.m. september 2005 görs mätningen månadsvis och populationen utökas med ett statistisk urval av kommun- och företagsfinansierande institut samt finansbolag. Rapporteringen regleras i RBFS 1997:5

RIPS- och RUTS-statistiken redovisas kvartalsvis. RIPS rapporteras av pensionsparinstitut, dvs. institut med Finansinspektionens tillstånd att bedriva pensionsparrörelse såsom banker, värdepappersbolag, företag som har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse och utländska värdepappersföretag med filial i Sverige. Fram t.o.m. mars 2005 rapporterades RUTS av svenskägda banker (inklusive dotterbanker och filialer verksamma i utlandet) samt utlandsägda banker verksamma i Sverige med betydande positioner mot utlandet. Per september 2005 utökades RUTS-populationen med ett urval av övriga MFI med betydande positioner mot utlandet. RUTS-populationen ses över per september varje år. Rapporteringen av RIPS och RUTS regleras i RBFS 1997:5.

Derivatstatistiken samlas halvårsvis in från de fyra storbankerna på konsoliderad nivå, dvs. inklusive dotterbanker och filialer i utlandet, för BIS räkning. Vart tredje år genomför BIS en större global undersökning, Triennial Survey.

Uppgifterna till SSI-statistiken samlas in och levereras en gång per år till ECB. De avser finansinstitut, försäkringsföretag och pensionsinstitut och regleras i ECB/2003/2.

Därutöver inhämtas vissa uppgifter från Riksgäldskontoret, Riksbanken, Finansinspektionen samt annan ekonomisk statistik från SCB.

All statistik samlas in elektroniskt via FMR-systemet. Statistiken är en snabbstatistik, vilket innebär att SCB kan göra revideringar av värden i efterhand. Statistiken innehåller inga bokslutsdispositioner, vilket gör att uppgifterna inte blir fullt jämförbara med den statistik som bygger på uppgifter som lämnas efter bokslut.

A.13 Internationell rapportering

Till ECB levereras månadsvis och kvartalsvis balansstatistik för MFI (ställnings- och förändringsvärden) enligt ECB:s förordning ECB/2001/13. Månadsvisa leveranser av emissioner, kvartalsvisa leveranser av balansstatistik för OFI och årsvisa leveranser av strukturindikatorer sker enligt ECB:s guideline ECB/2003/2. Fram t.o.m. juni 2005 levererades räntestatistik kvartalsvis enligt guideline ECB/2002/5. Fr.o.m september 2005 sker leveranserna månadsvis enligt förordning ECB/2001/18. Leveranser sker elektroniskt via GESMES-filer¹.

Till IMF levereras månadsvis underlag till International Financial Statistics (IFS) i Excelformat via e-post. Uppgifter till IMF:s SDDS-statistik levereras till Riksbanken i Excelformat via e-post och publiceras på Riksbankens hemsida. SDDS-rapporteringen sker enligt IMF:s ”Guide to the Special Data Dissemination Standard”.

Till OECD levereras månadsvis penningmängdsuppgifter i Excelformat via e-post.

Rapporteringen till IMF och OECD grundar sig på en överenskommelse med Riksbanken.

Till BIS levereras kvartalsvis uppgifter om utländska tillgångar och skulder enligt BIS ”BIS Papers No 16 Guide to the international banking statistics (Apr 2003)” och ”Guidelines for the new consolidated banking statistics (Aug 2004)”, samt halvårsvis uppgifter om OTC-derivat enligt BIS ”Guidelines for semi-annual OTC derivatives statistics”. Leveranser sker elektroniskt via GESMES-filer.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Leverans av uppgifter till Riksbanken för publicering på OM:s hemsida upphör per januari 2006.

Under 2007 genomförs undersökningen BIS Triennial Survey avseende derivat. Den genomförs vart tredje år.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Sveriges riksbank (Riksbanken) har sedan lång tid tillbaka tagit fram statistik över svenska monetära finansinstitut (MFI) och de finansiella marknaderna, s.k.

¹ GESMES (Generic Statistical Message) har utvecklats inom ramen för internationellt samarbete. Det är ett självbeskrivande format, dvs. en fil som lagras i GESMES-format innehåller sin egen beskrivning (metadata och processdata).

finansmarknadsstatistik. Statistiken är en snabbstatistik och uppgifterna samlas i huvudsak in månadsvis. Vissa uppgifter samlas dock in kvartals- halvårs- eller årsvis. Uppgifterna avser ställningsvärden, räntesatser och förändringsvärden.

Statistiken ger en bild av den övergripande strukturen av

- MFI:s tillgångar och skulder
- utvecklingen av penningmängd och kreditgivning (in- och utlåning)
- in- och utlåningsräntor
- värdepappersmarknaden
- land- och valutafördelning av utländska tillgångar och skulder
- OTC-derivat

Riktlinjer för produktionen är att insamlade data skall kontrolleras så långt som erfordras för att säkerställa att statistiken är tillförlitlig på den aggregerade nivån. För huvudposterna skall kvaliteten vara hög och minst motsvara de krav som ställs på den officiella statistiken. Rutinerna i insamlingen och sammanställningen av statistiken t.ex. bortfallshantering, påminnelser, m.m., skall motsvara vedertagen god statistikpraxis.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Produkten FMR har ett antal populationer. Populationerna överlappar till stor del varandra men vissa skillnader finns. De centralaste är MFI, MIR, RUTS och RIPS men samtliga populationer presenteras närmare nedan.

MFI populationen består av svenska² monetära finansinstitut (MFI) och deras filialer i utlandet. MFI definieras som finansiella företag med verksamhet att ta emot inlåning och/eller nära substitut till inlåning från andra än monetära finansinstitut och som för egen räkning ger krediter och/eller placerar i värdepapper. Som MFI räknas centralbanker (sektor³ 211), banker (sektor 212), bankfilialer till banker i utlandet (sektor 213), bostadsinstitut (sektor 214), andra monetära kreditmarknadsföretag (sektor 215), monetära värdepappersfonder (sektor 216), monetära värdepappersbolag och fondkommissionärer (sektor 217) samt övriga monetära finansinstitut (sektor 219).

Riksbanken använder sig inte av samma rapportformulär som övriga MFI och när det inte särskilt påtalas avser därför MFI-populationen här MFI förutom Riksbanken⁴.

² Med svenska avses institut verksamma inom Sveriges gränser.

³ Sektorindelning sker enligt INSEKT 2000 = Standard för institutionell sektorindelning

⁴ Det som här benämns MFI avser alltså i huvudsak det som brukar kallas för OMFI (Other Monetary Financial Institutions), dvs. MFI förutom centralbank.

Tills vidare samlas inga uppgifter in från monetära värdepappersfonder trots att de tillhör MFI-populationen. Detta beror främst på att denna sektor är så pass liten sett till totala MFI att skillnaden mellan att samla in eller inte är försumbar⁵.

Riksbanken tillhandahåller en förteckning över de institut som räknas till MFI-populationen.

Fram t.o.m. juni 2005 bestod **MIR**-populationen av samtliga bostadsinstitut samt ett urval av större svenskägda banker. Per september 2005 utökas **MIR**-populationen med ett urval av kommun- och företagsfinansierande institut samt finansbolag.

I **RIPS** populationen ingår samtliga institut som innehar Finansinspektionens särskilda tillstånd att bedriva pensionssparrörelse (IPS) i Sverige. Finansinspektionen sammanställer en förteckning över samtliga institut med detta tillstånd och vidarebefordrar denna till SCB.

Emissionsstatistikens population består av samtliga MFI-institut som innehar Finansinspektionens tillstånd att emittera värdepapper på den svenska marknaden för egen eller för annans räkning. Uppgifter om tillstånd återfinns på Finansinspektionens hemsida.

Populationen för **Upplåningsspecifikationen** (6099) består av de MFI-institut som enligt bolagsordningen har till huvuduppgift att finansiera bostäder (dvs. bostadsinstitut, sektor 214, ovan).

Fram t.o.m. mars 2005 bestod **RUTS** populationen av svenskägda banker (inklusive dotterbanker och filialer verksamma i utlandet) samt utlandsägda banker verksamma i Sverige med betydande positioner mot utlandet. Per juni 2005 utökas **RUTS**-populationen med ett urval av kommun- och företagsfinansierande institut samt finansbolag. Fastställandet av **RUTS**-populationen utgår från institut i sektor 212 "Banker (utom centralbanker)" och deras eventuella filialer i utlandet, sektor 213 "Bankfilialer till banker i utlandet", sektor 214 "Bostadsinstitut", sektor 215 "Andra monetära kreditmarknadsföretag samt sektor 217 "Monetära värdepappersbolag och fondkommissionärer". Kontroll av populationen sker en gång per år avseende förhållandena per 30:e september.

Populationen för **OTC-Derivat** utgörs av de största inhemska instituten på derivatmarknaden, vilka i Sverige består av de fyra svenskägda storbankerna. Rapporteringen sker på konsoliderad nivå, dvs. inklusive dotterbanker och filialer i utlandet.

Varje institut (inklusive bankfilialer till banker i utlandet) är en juridisk person med undantag för de monetära värdepappersfonderna som betraktas som

⁵ Bedömningen baseras på Finansinspektionens kvartalsvisa insamling av investeringsfonder.

skatteobjekt.

Utöver ovanstående inhämtar SCB ett fåtal uppgifter från eller via följande källor:

Från Riksgäldskontoret inhämtas den svenska statskulden.

Från Riksbanken inhämtas deras tillgångar och skulder samt uppgift över avista valutaflöden vid månadens slut. Även utlandets innehav av statsskuldväxlar inhämtas från Riksbanken.

Från SCB inhämtas livförsäkringsbolagens, AP-fondernas och premiepensionsmyndighetens totala placeringar i penningmarknadsinstrument utgivna av den svenska staten i total valuta. Även en totalsiffra avseende obligationer på den svenska marknaden emitterade av icke-finansiella företag och investmentbolag samt kommuners och landstings totala emitterade obligationer hämtas från denna källa.

Från Finansinspektionen hämtas vissa balans- och resultatposter exempelvis ränteintäkter och kreditförluster för MFI totalt. Antalsuppgifter till strukturindikatorerna om anställda i och filialer till kreditinstitut hämtas också från FI.

1.1.2 Variabler

Varje statistikuppgift som instituten ska rapportera till SCB identifieras med 14 s.k. dimensionsvariabler:

1. Konto: (ställningsvärde eller förändring)
2. Kontoslag: (anger sida i balansräkningen)
3. Kontopost: (anger typ av tillgång eller skuld)
4. Löptid (typ av tidsrelaterade villkor)
5. Ändamål: (för in- och utlåning samt aktier)
6. Säkerhet (underliggande tillgång)
7. Land (där motparten befinner sig)
8. Motpart (typ av sektormotpart)
9. Valuta
10. Värdering (värderingstyp som gäller för objektet)
11. Sort (enhet som antal, summa i kronor eller liknande)
12. Uppgiftslämnare
13. År
14. Period

Varje dimensionsvariabel har en värdemängd med minst två egentliga värden (medlemmar). Dimensionsvariablerna 1-11 kan dessutom innehålla värdet "X"

som betecknar ”ej specificerat”. Idag insamlas uppåt 40 000 kombinationer av ovanstående variabler, men i teorin är betydligt fler kombinationer tänkbara. I blanketterna som uppgiftslämnarna fyller i syns i regel inte variabelkod utan de fyller i celler efter namngivna kolumner och rader.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken presenteras främst i form av ställningsuppgifter i miljoner kronor, men även som räntesatser, antals- och förändringsuppgifter. Förändringsvärden beskriver summan av alla förändringar som skett från senaste rapporteringstillfället till det aktuella rapporteringstillfället och insamlas avseende vissa händelser.

Ställnings- och förändringsvärden samlas i de flesta fall in i tusental kronor.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken presenteras främst utifrån en balansräkningsstruktur innehållande tillgångar och skulder vilka bryts ner på mer eller mindre finfördelade nivåer och motparter. Därutöver särredovisas in- och utlåningsräntor, individuellt pensionsparande, derivatmarknaden, utländska tillgångar och skulder och värdepappersmarknaden.

Part (i många fall detsamma som rapporterade institut) presenteras antingen med hela populationen som en grupp eller för en eller flera speciellt intressanta institutgrupper inom populationen, t.ex. banker, bostadsinstitut och finansbolag. Avseende MFI- populationen presenteras statistiken beroende på statistikleverans antingen inklusive eller exklusive svenska instituts filialer i utlandet.

Motpart finns uppdelat per land eller landgrupp och per institutionell sektor/delsektor. Indelningarna följer INSEKT med skillnaden att utländska motparter specificeras på olika sektorer. Vanliga landindelningar är Sverige, EMU-länder, övriga EU-länder och övriga världen. Vanliga sektorindelningar är dels MFI och dess delsektorer, dels svensk allmänhet⁶ där exempelvis hushåll och icke-finansiella företag kan nämnas.

Tillgång eller skuld kan presenteras i enskild valuta eller valutagrupp. Vanliga enskilda valutor är svenska kronor (SEK), Euro (EUR) och amerikanska dollar (USD). Vanliga valutagrupper är inhemsk valuta, utländsk valuta och total valuta.

⁶ Svensk allmänhet består av sektorerna Kommuner och landsting, Staten utom Riksgäldskontoret, Icke- monetära värdepappersfonder, Finansiella serviceföretag, Finansiella företags icke-vinstdrivande organisationer, Investmentbolag, Icke-monetära kreditmarknadsföretag, Övriga finansinstitut, Icke- finansiell företagssektor samt Hushåll och Hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Även löptid och säkerhet är centrala indelningsgrunder i statistiken.

In- och utlåning är två mycket centrala poster i statistiken och exempelvis kan nämnas utlåning till svenska hushåll som är en av de viktigaste redovisningsgrupperna. Utlåning till hushåll presenteras som stockuppgifter vid slutet av respektive månad och som specificerade parter finns banker, bostadsinstitut, finansbolag och övriga MFI. Även räntor på in- och utlåning är centrala uppgifter.

Även penningmängden (M0 och M3) är ett mycket centralt redovisningsmått. M0 definieras som allmänhetens innehav av sedlar och mynt (svenska kronor) och beräknas utifrån riksbankens totala mängd utelöpande sedlar och mynt reducerat med bankers innehav av sedlar och mynt. M3 definieras som allmänhetens innehav av sedlar och mynt (M0), svensk allmänhets inlåning i bank (alla bindningstider exkl. IPS) (all valuta) samt svensk allmänhets innehav av bankcertifikat denominerade i svenska kronor. Bankinlåningen från svensk allmänhet presenteras specificerad på hushåll, icke-finansiella företag och övriga. Bankcertifikat presenteras också separat.

1.1.5 Referenstider

Som referenstidpunkt för ställningsvärden gäller sista kalenderdagen i månad, kvartal, halvår eller år. Som referensperiod för förändringsvärden gäller hela perioden från föregående till nuvarande referenstidpunkt.

1.2 Fullständighet

Utifrån de ramar Riksbanksuppdraget ger kan statistiken sägas vara en relativt fullständig beskrivning av den svenska finansmarknaden. Ett undantag är ägarinformation gällande certifikat och obligationer som uppgiftslämnarna idag inte har möjlighet att lämna men som Riksbanken och andra användare av statistiken gärna skulle vilja ha.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken består av ett antal totalundersökningar, vilket innebär att urvalsfel inte förekommer. Det är dock mycket svårt att veta om samtliga uppgifter är korrekt ifyllda, trots att flera kontroller utförs. Exempelvis kan en inskickad balansräkning gå ihop även om inrapporterade siffror inte är korrekt ifyllda. Detsamma gäller bruttoförändringar under perioden etc. För att minimera felrapportering har Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS) samt kompletterande anvisningar, som finns för varje blankett, utarbetats i samråd

med rapporterande institut. Blanketter och anvisningar anpassas kontinuerligt för att fånga upp institutionsförändringar och förändringar på redovisningsområdet. Även detta arbete görs i samråd med rapporterande institut.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

2.2.2 Ramtäckning

Ramtäckningen är i det närmaste fullständig. En viss risk för undertäckning skulle kunna finnas för nytillkomna institut och utländska filialer som inte startat sin rapportering vid första rapporteringstillfället. Alternativt att det svenska moderbolaget inte meddelar SCB att nya filialer eller dotterbanker i utlandet startas.

2.2.3 Mätning

Majoriteten av rapporterna samlas in elektroniskt. Något enstaka institut rapporterar på pappersblankett. För de institut som använder elektronisk inrapportering kontrollerar uppgiftslämnaren själv att uppgifterna i blanketten är konsistenta innan de skickas in till SCB. Konsistensfel av mindre betydelse kan dock förekomma.

2.2.4 Svartsbortfall

Vid första tillfället då resultat skall levereras till kunder kan bortfallet vara 1-3 institut av totalt ca 270 stycken. Dessa inkommer vanligen inom någon månad. I de fall ett institut inte lämnar in MFI-rapporten i tid för leverans, imputeras ställningsvärdet från föregående månad eller kvartal. Detta är likvärdigt med att inga ytterligare finansiella händelser skulle ha skett. För eventuella bortfall av övriga blanketter vidtas ingen bortfallsåtgärd. Sammanfattningsvis bedöms objektsbortfallet som försumbart, då det är alltför litet för att påverka utfallet.

Det partiella bortfallet är okänt. En inskickad balansräkning går alltid ihop men det är ändå omöjligt att veta om uppdelningarna är korrekt gjorda. I enstaka fall kan misstänkas att ett stort värde lagts på ett fåtal poster, exempelvis posten Övrigt, i stället för att specificeras på olika finansobjekt.

2.2.5 Bearbetning

Konsistens- och tidsseriekontroller görs inom respektive blankett. I vissa fall görs även rimlighetskontroller samt avstämning mellan blanketter. Kontroller görs även på den statistik som levereras. Kontakt tas vid behov med uppgifts-

lämnaren. Uppenbara felaktigheter såsom att stora belopp placerats på fel rad i blanketten upptäcks i regel vid denna typ av granskning. Däremot kan felaktigheter beroende på exempelvis missförstånd från uppgiftslämnaren av vad som skall rapporteras på respektive post passera utan upptäckt.

Statistikleveranser till ECB och BIS kontrolleras även avseende tidsserie, konsistens och rimlighet av mottagarna och kommuniceras tillbaka till SCB.

2.2.6 Modellantaganden

Statistikens huvudblankett, MFI-blanketten, samlas in månadsvis med undantag för de minsta instituten som tillsammans har en balansomslutning som uppgår till högst 5 procent av de rapporteringsskyldiga institutens sammanlagda balansomslutning. Dessa institut rapporterar blanketten kvartalsvis. För dessa institut imputeras ställningsvärdet från föregående kvartal, under mellanliggande månader. Det betyder att för månaderna januari, februari, april, maj, juli, augusti, oktober och november räknas som om inga ytterligare finansiella händelser skulle ha skett för dessa institut. 5-procentgruppens andel av den totala balansomslutningen är dock så liten att denna skattning inte anses påtagligt ändra utfallet av undersökningen.

Fr.o.m. december 2003 sammanställs och levereras utlåning till motpartssektorn hushåll per ändamål. Denna variabel samlas dock inte in. Istället approximeras ändamålet utifrån till vilken säkerhet som lånet är taget i kombination med långgivarens sektortillhörighet och motpartens sektortillhörighet.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning görs.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistik produceras och levereras månads-, kvartals-, halvårs och årsvis. BIS Triennial Survey avseende derivat produceras vart tredje år.

3.2 Framställningstid

Balans-, emissions- och upplåningsuppgifter samlas in månadsvis och ska vara SCB tillhanda senast nionde bankdagen efter referensperiodens slut. Fram t.o.m. juni 2005 samlas uppgifter om räntor in kvartalsvis och ska vara SCB tillhanda senast 18:e bankdagen efter referensperiodens slut. Fr.o.m. september sker månadsvis rapportering som ska vara SCB tillhanda senast den 11:e bankdagen efter referensperiodens slut. Utländska tillgångar och skulder (RUTS) och Individuellt pensionssparande (RIPS) samlas in kvartalsvis och ska vara SCB

tillhanda senast den sista i månaden efter referensperiodens slut.

Den halvårsvisa derivatstatistiken samlas in per juni och december, och den treårsvisa per juni. De ska vara SCB tillhanda omkring 45 dagar efter referensperiodens slut.

Framställningstiden på SCB är huvudsakligen mellan åtta och tio arbetsdagar. Ett mindre antal statistikleveranser har längre framställningstid, cirka 20 arbetsdagar.

Nedan följer leverans- och publiceringstidpunkter:

Den månadsvisa balans- och emissionsstatistiken ska vara ECB tillhanda senast den 17:e bankdagen efter referensperiodens slut. Fram t.o.m. juni 2005 ska uppgifter om räntor vara ECB tillhanda senast den 38:e bankdagen efter referensperiodens slut. Fr.o.m. september 2005 ska räntestatistiken vara ECB tillhanda senast den 21:a bankdagen efter referensperiodens slut. Övriga leveranser samt publicering på SCB:s hemsida sker den 19:e bankdagen efter referensperiodens slut.

Kvartalsuppgifter avseende balansstatistik ska vara ECB tillhanda senast den 28:e bankdagen efter referensperiodens slut.

RIPS och RUTS publiceras på SCB:s hemsida den 19:e bankdagen i andra månaden efter kvartalsskifte.

Derivatstatistiken bör vara BIS tillhanda senast i mitten av mars respektive september och RUTS två månader efter kvartalsskifte.

SSI samlas in per december varje år och ska vara ECB tillhanda senast 31 mars.

3.3 Punktlighet

Leveranserna och publiceringen har följt tidsplanen. För information om leveranser, se avsnitt 5.1

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Innovationerna på kapitalmarknaden har under 80- och 90-talen varit frekventa. Ett tidsseriebrott för den viktiga variabeln ”Utlåning till svensk respektive utländsk allmänhet” inträffade i januari 1992 då utlåningen började redovisas netto dvs. efter avdrag för reserveringar för befarade kreditförluster.

Vid bankkrisen 1992 skapade bankerna dotterbolag för hantering av dåliga lån och andra tillgångar s.k. Asset Management Companies (AMC). I samband med detta och senare har stora kreditstockar lyfts över från banker till finansbolag

och omvänt vilket också orsakat tidsseriebrott.

En källa till osäkerhet vid studier av kreditutvecklingen i utländsk valuta över tiden är devalveringarna i början av 80-talet samt att kronan tillåtits flyta fr.o.m. den 19 november 1992 .

1 januari 1996 trädde en ny lagstiftning (1995:1559) i kraft gällande årsredovisning för kreditinstitut och värdepappersbolag. Lagen innebar en fullständig översyn av rapporteringsunderlaget och första rapporttillfälle enligt den nya lagstiftningen avsåg den 31 januari 1996. Tidsserier för många variabler har kunnat upprätthållas medan andra har brutits.

En ny EU-anpassad standard över institutionella sektorer infördes i statistiken fr.o.m. 1998. Detta kan försvåra jämförelser med uppgifter före 1998.

Under 90-talet har ett antal sparbanker bytt organisationsform till aktiebolag och därför flyttats till gruppen bankaktiebolag vilket gett brott i tidsserien för berörda bankgrupper. Inga ändringar gjordes historiskt för enskilda institut vid fusioner och uppköp eller för grupper då institut byter gruppstillhörighet under 2003.

Fr.o.m. december 2001 (RBFS 2001:2) ändrades redovisningen vid rapportering av utlåning till att avse utlåning före reserveringar för befarade kreditförluster. Summa tillgångar (balansomslutningen) redovisas emellertid exklusive dessa reserveringar avseende hela tidsserien.

Finansbolag blev klassade som monetära finansinstitut i december 2001. Monetära värdepappersbolag ingår i MFI-populationen fr.o.m. mars 2003.

Fram till och med tredje kvartalet 1992 mättes in- och utlåningsräntorna i bank på olika sätt. Inlåningsräntorna mättes då som ett genomsnitt under kvartalet. Från och med fjärde kvartalet 1992 mäts både in- och utlåningsräntorna som ett vägt genomsnitt den sista dagen i perioden. I bostadsinstitutet genomfördes mätningen första gången i mars 1996. Före 2000 omfattade mätningen samtliga bankaktiebolag inklusive utländska filialer i Sverige, men endast de större bankernas uppgifter publicerades. Från år 2000 görs mätningen kvartalsvis hos ett urval av större svenskägda banker samt för samtliga bostadsinstitut. Från och med september 2005 görs mätningen per den sista varje månad som överenskommen årlig ränta. Före september 2005 redovisas räntan som överenskommen ränta utan annualisering. Per september 2005 utökas populationen med ett urval kommun- och företagsfinansierande institut samt finansbolag.

Fr.o.m. december 2003 klassas värdepapper efter löptid och inte som tidigare efter instrumenttyp.

RUTS har under början av 80-talet utökats med fördelning på alla länder samt större valutor. Den konsoliderade RUTS samlades in halvårsvis till 1999 då den blev kvartalsrapport. Under 2005 utökas den konsoliderade RUTS med fördel-

ning på slutlig risk. RUTS-populationen utökas under 2005 till att omfatta alla MFI med betydande positioner mot utlandet.

Per december 2004 utökas derivatstatistiken med Credit Default Swaps (CDS) med nedbrytningar på rating, löptid och underliggande instrument.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Olika blanketter rapporteras av olika institutpopulationer vilket gör en jämförelse mellan blanketterna svår. T.ex. går det inte att på totalnivå jämföra inlåning på konto i RIPS med samma post i MFI-rapporten eftersom RIPS rapporteras av institut med särskilt tillstånd att bedriva pensionsparrörelse. Även emissionsrapporterna rapporteras av institut med särskilda tillstånd vilket gör en jämförelse med emissionerna i MFI-rapporten omöjlig på totalnivå. RUTS som rapporteras endast av de MFI som har betydande positioner mot utlandet blir inte riktigt jämförbar med MFI-rapporten på totalnivå.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Denna statistik innehåller inte bokslutsdispositioner. Den är därför inte fullt jämförbar med annan statistik som bygger på bokslut, t.ex. finansiella företag, årsbokslut (FM0402).

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras i publikationen Riksbankens finansmarknadsstatistik som går att finna på SCB:s hemsida, www.scb.se under Statistik efter ämne/Finansmarknad.

Delar av statistiken publiceras också i SSD. Produkten FM0401 (Banker och kreditmarknadsföretag, tillgångar och skulder) publiceras på SCB:s hemsida, www.scb.se.

Därutöver skickas statistikleveranser till:

- Europeiska Centralbanken (ECB), www.ecb.int. Materialet levereras i GESMES-filer men publicerades inte under 2005.

- Bank for International Settlements (BIS) som underlag till bl.a. publikationen The Quarterly Review. Publikationen går att finna på BIS hemsida, www.bis.org. Materialet skickas i GESMES-filer.

- International Monetary Fund (IMF) som underlag till publikationen International Financial Statistics. Publikationen går att finna på IMF:s hemsida,

www.imf.org. Materialet levereras i Excelformat via mail.

- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Leveranser sker via e-post i Excelformat och siffrorna går att finna på OECD:s hemsida, www.oecd.org.

- OMX. Materialet levereras via e-post i Excelformat till Sveriges riksbank som i sin tur lägger ut det på OMX:s hemsida. Statistiken är endast tillgänglig för OMX:s medlemmar.

- Sveriges riksbank, som publicerar s.k. SDDS-statistik (Special Data Dissemination Standard). Leveransen sker via e-post och statistiken publiceras på Sveriges riksbanks hemsida, www.riksbank.se.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av text, tabeller och diagram.

5.3 Dokumentation

FMR-statistikens fullständiga variabeluppsättning bland mycket annat finns dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem SCBDOK. Dokumentationen finns tillgänglig på SCB:s hemsida, www.scb.se. Mer detaljerad information samt uppgifter om statistiken i form av regelverk, population och blanketter finns på Finansmarknadsstatistikens hemsida, www.fmrwebb.scb.se.

5.4 Tillgång till primärmaterial

För de uppgifter som SCB samlar in för finansmarknadsstatistiken gäller absolut sekretess enligt 9 kap. 4§ sekretesslagen (1980:100). Det innebär att SCB inte får lämna ut statistikuppgifter från enskilda företag. Sekretessen iakttas mot enskilda personer, företag och andra statliga myndigheter. Sekretesslagen inskränker alltså allmänhetens rätt att ta del av denna typ av allmänna handlingar som normalt gäller för myndigheter enligt Tryckfrihetsförordningen.

Undantaget är Sveriges statistiska databaser (SSD) där viss primärstatistik presenteras efter skriftlig överenskommelse med uppgiftslämnarna.

5.5 Upplysningstjänster

Aktuella kontaktuppgifter finns på finansmarknadsstatistikens hemsida www.fmrwebb.scb.se, under Kontakta oss.